

Edukacija nosilaca pravosudnih funkcija u 2018. godini u okviru Centra za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine

Pripremila: Adela Čomić, Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine

Centri za edukaciju sudija i javnih tužilaca u FBiH i RS će u 2018. godini implementirati edukacije za pravosudne pripravnike, stručne saradnike i savjetnike, te sudije i tužioce.

Programi edukacije za 2018.godinu nastali su kao rezultat saradnje sa pravosudnom i akademskom zajednicom, ali i refleksije bosanskohercegovačkog puta u članstvo EU. Početna obuka novoimenovanih sudija i tužilaca u trajanju od osam dana bila je predmet brojnih sastanaka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH (VSTV) i Centara i Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH.

Program za pripravnike i početna obuka za stručne saradnike u pravosuđu

Programi za pripravnike (tri edukacije), kao i početna obuka (tri godine po četiri modula iz svih pravnih oblasti) za stručne saradnike i savjetnike u pravosuđu su ranije usvojeni i nije bilo izmjena. U okviru obuke za pripravnike, seminar „Organizacija pravosuđa i etika“ posebno tretira mjesto Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKLJP) u pravnom sistemu BiH. U okviru Početne obuke, u drugoj godini, stručni saradnici i savjetnici će imati priliku detaljnije izučiti Evropsku konvenciju o ljudskim pravima u segmentu ravnopravnosti polova.

Posebni seminari u oblasti primjene EKLJP-a za stručne saradnike Suda BiH i Ustavnog suda BiH biće organizovani dvaput u namjeri da se što više zastupi praksa Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP) u nacionalnom zakonodavstvu. U saradnji sa AIRE Centrom, polaznicima edukacija će biti predstavljena najnovija praksa ESLJP-a te primjena iste pred domaćim sudovima u Bosni i Hercegovini.

Početna obuka za novoimenovane sudije i tužioce

VSTV BiH ove je godine prvi put usvojilo i Centrima dostavilo listu edukacija koje su veoma preporučene za novoimenovane sudije i tužioce, koji su u prvoj godini od imenovanja obavezni pohađati edukacije u trajanju od osam dana. Osim uobičajenih i ranije realiziranih edukacija koje su se odnosile na izradu akata te pripreme za postupak, oblast etike i CMS/TCMS, među naročito preporučenim temama našao se i instruktivni, jednodnevni seminar „Fundamentalni postulati Strazburškog sistema zaštite ljudskih prava“. Ovim bi seminarom sve novoimenovane sudije i tužioci trebali usvojiti znanja o EKLJP-a, uslovima prihvatljivosti, rokovima te sadržaju aplikacije i sudskoj praksi.

Kontinuirana obuka

U okviru kontinuirane obuke za sudije i tužioce, uobičajeno će se u svim sferama pravosudnog djelovanja organizovati edukacije u saradnji sa partnerima ili samostalno.

Oblast Evropskog prava zastupljena je jednim seminarom – „Zaštita temeljnih prava u EU i BiH“.

U okviru oblasti zaštite ljudskih prava, posebna će se pažnja posvetiti praksi ESLJP-a kroz slijedeće seminare: Zaštita od diskriminacije; Jednakost spolova i zaštiti od nasilja u porodici; Antidiskriminaciono pravo: primjeri iz prakse i procesno dokazivanje diskriminacije; Krivična djela počinjena iz mržnje, govor mržnje i diskriminacija počinjena na osnovu seksualne orijentacije rodnog identiteta i spolnih karakteristika.

Centri su 2017.godine potpisali Ugovor o donaciji sa **Vijećem Evrope** o projektu „Jačanja pravosudne ekspertize o slobodi izražavanja i primjeni člana 10 Evropske konvencije (JUFREX)“. U okviru ovog projekta u 2018. godini biće realizovana ukupno četiri seminaru (u oba Centra) sa posebnim akcentom na zaštitu od klevete i govor mržnje. U svim seminarima predviđeno je predstavljanje prakse ESLJP-a te u tom kontekstu analiza domaće sudske prakse.

Zaštita ljudskih prava tema je edukacija i u okviru prakse Ustavnog suda BiH po apelacijama iz krivične i iz građanske oblasti.

U okviru krivične oblasti u edukacijama za sudije i tužioce zastupljene su sve aktuelne teme. Seminari o krivičnom postupku uvijek sobom nose i teme zaštite prava osumnjičenih i optuženih, ali i žrtava. U tom smislu, imajući u vidu Rješenje Ustavnog suda BiH posebno će se analizirati segment primjene posebnih istražnih radnji i zaštite ljudskih prava. Ostale teme u krivičnoj oblasti obuhvaćaju: praksu Vrhovnog suda Federacije BiH; međunarodnu pravnu pomoć u krivičnim stvarima; mjere zaštite oštećenih u krivičnim postupcima; troškove krivičnog postupka; seksualno uznemiravanje u sferi krivičnog djela, nasilje u porodici, pranje novca, korupciju u javnim nabavkama; visokotehnološki kriminal koji se organizuju se samostalno, i u saradnji sa OSCE Misijom u BiH ili u saradnji sa Vijećem Evrope; krivična djela počinjena iz mržnje; trgovinu ljudima; istraživanje terorističkih aktivnosti; ilegalnu krađu umjetnina: krivična djela protiv sigurnosti javnog prometa... Navedene aktivnosti će se uglavnom sprovoditi tokom dvodnevnih edukacija.

Za tužioce će se u 2018. godini organizovati nekoliko specijalističkih i naprednih specijalističkih obuka. Akcenat je na usvajanju dubokih znanja o postupanju u određenoj vrsti predmeta. Napredne specijalističke obuke (za osobe koje su uspješno okončale dvogodišnje specijalističke obuke) se organizuju u oblastima: korupcije, borbe protiv organizovanog i privrednog kriminala te kibernetičkog kriminala. Predviđeno je da svaka oblast ima dvije edukacije u trajanju od dva dana.

Posebna specijalistička obuka za tužioce i ovlaštene službene osobe biće implementirana kroz naredne tri godine: svake godine po dvije dvodnevne radionice o oblastima forenzičkih ispitivanja i korištenju rezultata u istrazi i krivičnom postupku- forenzička biologija, daktiloskopija, balistika, mehanoskopija, forenzika dokumenata i rukopisa kao i forenzička hemija.

Ostale edukacije u krivičnoj oblasti odnose se na specijalističku obuku o postupanju sa maloljetnicima u sukobu sa zakonom, ratne zločine, seminare o korištenju i mogućnostima primjene forenzičkih dostignuća i oduzimanje imovinske koristi stečene krivičnim djelom.

Sudije prekršajnih referata o aktuelnim će pitanjima imati priliku razgovarati na jednom seminaru posvećenom aktuelnostima iz ove oblasti, ali i savjetovanju iz oblasti prekršaja koje se od prošle godine uračunava u dane obavezne edukacije.

U oblasti građanskog prava, zastupljena je praksa Vrhovnog suda Federacije BiH te nekoliko seminara koji se tiču aktuelnosti u oblasti parničnog postupka. U Brčkom će biti organizovan jednodnevni seminar „Pravo na obrazloženu sudsku odluku u praksi redovnih sudova u Bosni i Hercegovini u građanskoj oblasti“.

U okviru propisa, posebno će biti analizirani Zakon o stvarnim pravima, zaključenje ugovora prema Zakonu o obligacionim odnosima, te ugovori o prodaji u domaćem i međunarodnom pravu.

Radno pravo sudijama će ponuditi edukaciju u oblasti novih propisa – u individualnom i kolektivnom radnom pravu te okrugli sto o aktuelnim pitanjima.

U oblasti privrednog prava, nešto veći broj edukacija planiran je u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga, tržišta vrijednosnim papirima i registracije privrednih subjekata u Federaciji BiH uz neizostavnu edukaciju o likvidaciji i stečaju. Odmah početkom godine, održati će se edukacija na temu „Odgovornost međusobno povezanih društava u koncern ili holding“, koja će omogućiti sudijama razmjenu iskustava i praksi u odlučivanju po pitanju tzv. „*Lex Agrokor*“.

U pogledu izvršne oblasti, centar će organizovati nekoliko edukacija, kako za sudije, tako i za sudske izvršitelje, čime će se omogućiti efikasija komunikacija i rad na predmetima izvršenja.

Vođen dobrim iskustvom iz ove i prethodnih godina, Centar će za sudije Upravnog odjela Suda BiH organizovati okrugli sto za predstavnicima drugih institucija u području: javnih nabavki, prava konkurencije, zakona o strancima te naknade štete u području kršenja zakona o zaštiti osobnih podataka.

Imajući u vidu potrebe da se sudski i tužilački menadžment unaprijedi, planirane su edukacije kojima će se omogućiti razvoj upravljačkih vještina rukovodilaca institucija, ali i šefova odjela u pravosudnim institucijama, kako po pitanju kreiranja i upravljanja budžetom, tako i po pitanju međusobne komunikacije.

Posebnu temu i novitet u 2018.godini predstavlja edukacija o CITES Konvenciji i krijumčarenju ugroženih vrsta, čime se prvi put ova izuzetno lukrativna ilegalna djelatnost stavlja u fokus pravosuđa BiH.

Etički standardi nosilaca pravosudnih funkcija u svjetlu Smjernica za sprječavanje sukoba interesa u pravosuđu, biće zastupljeni kroz nekoliko radionica i seminara u 2018.godini.

Neizostavan dio Programa edukacije sudija i tužilaca u Bosni i Hercegovini su i dva Savjetovanja iz krivične oblasti (za sudije i tužioce) te dva savjetovanja iz građanske oblasti i jedno iz porodičnog prava – u oragnizaciji udruženja sudija i fakulteta u Bosni i Hercegovini.

Novitet *Programa* je Engleski jezik za pravnike- koji će u 2018. godini ponuditi nosiocima pravosudnih funkcija produblјivanje znanja stručnog pravnog engleskog jezika, koji će im olakšati razumijevanje odluka ESLJP-a i drugih sudova koje nisu prevedene na domaće jezike.

Program početne obuke i stručnog usavršavanja Centra za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine će od januara 2018. godine biti dostupan na internet stranici: www.fbih.cest.gov.ba.